

Evlilik

Emma Goldman

18.07.1897

Evlilik. Bu kelime insanlığa ne kadar çok ıstırap ve çile, ne kadar üzüntü, sefalet, aşağılanma, gözyaşı ve acı getirdi. Ortaya çıkışından günümüze kadar evlilik kurumumuzun demir boyunduruğu altında büyümüş erkekler ve kadınlar için bundan kurtulmanın hiçbir yolu yok gibi görünüyor.

Ezilenler her zaman ve her çağda zihinsel ve fiziksel köleliğin zincirlerini kırmaya uğraşmışlardır. Binlerce onurlu yaşam kazığa ve idam sehпасına kurban edildikten, hapishanelerde mahvolduktan veya engizisyonun acımasız ellerinde can verdikten sonra, bu cesur kahramanların fikirlerine ulaşıldı. Böylece dinsel dogmalar, feodalizm ve siyahların köleliği ortadan kaldırıldı. Daha ilerici, daha kapsayıcı, daha net yeni fikirler öne çıktı ve işte yine ezilenlerin, hakları ve bağımsızlığı için savaştığını görüyoruz. Ancak tüm kurumların en hoyrat, en zalim olanı evlilik her zamanki gibi sağlam duruyor; onun kutsallığından şüphe etmeye cesaret edenlerin ise vay haline... Sadece tartışılması bile sadece hristiyanları ve muhafazakarları değil liberalleri, özgür düşünürleri ve radikalleri bile çileden çıkarmak için yeterli.

Tüm bu insanların evliliği sürdürmelerine neden olan şey nedir? Onları bu önyargıya hapseden nedir? (Tek sebebi önyargıdır). Çünkü evlilik ilişkileri özel mülkiyetin temelidir, dolayısıyla zalim ve insanlık dışı sistemimizin de temelidir. Bir tarafta zenginlik

ve bolluk, diğer tarafta suç; dolayısıyla evliliği ortadan kaldırmak, yukarıda bahsedilen her şeyi ortadan kaldırmak demektir. Bazı ilerici insanlar evlilik yasalarımızı değiştirmeye ve iyileştirmeye çalışıyor. Artık kilisenin evlilik ilişkilerine karışmasına izin verilmiyor, bazıları daha da ileri gidiyorlar. Özgürce, yasaların rızası olmadan evleniyorlar ama evliliğin bu biçimi de tıpkı eskisi kadar bağlayıcı ve kutsaldır. Çünkü sakıncalı, incitici ve aşağılayıcı olan sahip olduğumuz evlilik ilişkisinin biçimi ya da türü değil evliliğin kendisidir. Evlilik her zaman erkeğe, “karısı” üzerinde hak ve güç verir; sadece bedeni üzerinde değil aynı zamanda yaptıkları, yapmak istedikleri, hatta tüm hayatı üzerinde. Başka türlü nasıl var olabilirdi ki zaten?

Herhangi bir erkeğin ve kadının birbirleriyle olan ilişkilerinin arkasında genel olarak iki cinsiyet arasındaki tarihsel süreçte evrimleşmiş, bugün iki cinsiyetin konumu ve ayrıcalıkları arasındaki farklılığa yol açan ilişkiler bulunmaktadır. İki genç bir araya geldiğinde onların ilişkisi çoğunlukla kontrol edemedikleri şeylerle belirlenir. Birbirleri hakkında çok az şey bilirler ve toplum her iki cinsiyeti de ayrı tutup kadına ve erkeğe farklı roller biçmiştir. Olive Schreiner’in Afrika Çiftliği Hikayesi’nde dediği gibi “Oğlana nasıl davranılacağı, kıza nasıl görüneceği öğretilirdi.” Oğlana tam olarak; akıllı, parlak, zeki, güçlü,

atletik, bağımsız, özgüvenli olduğu ve doğal becerilerini geliştirmesi; arzu ve merakını takip etmesi öğretildi. Kıza ise kârlı bir şekilde evlenmek için bir kocayı oltaya getirmenin en hızlı ve en iyi yolu olarak giyinmesi, aynanın önünde durması ve kendine hayran olması; duygularını, tutkularını, isteklerini kontrol etmesi; zihinsel kusurlarını gizlemesi ve sahip olabileceği küçük zeka ve yeteneğini bir noktada birleştirmesi öğretildi. Sonuç olarak da iki cinsiyetin birbirlerinin doğasını güçlkle anladığı, zihinsel ilgilerinin ve mesleklerinin farklı olduğu bir durum oluşturuldu. Genel kabul onların hak ve görevlerini, onurlarını ve onursuzluklarını birbirlerinden çok keskin bir şekilde ayırır. Seks konusu kız için mühürlü bir kitaptır. Ona seksten bahsetmenin bile kirli, ahlaksız ve uygunsuz olduğu tembih edilmiştir. Oğlan için ise hastalık ve gizli ahlaksızlık, kimi zaman da yıkım ve ölüm getiren getiren bir kitabın sayfalarıdır.

Zengin sınıf arasında aşkın modası geçeli uzun zaman oldu. Zengin sınıfın erkekleri sefahat ve şehvet dolu bir hayatın ardından, yıkılmış otoritelerini yeniden inşa etmek için evlenirler. Kumarda veya borsada sermayelerini kaybeden diğerleri ise evliliğin onları zengin eşlerinin gelirini israf etmekten hiçbir şekilde engellemeyeceğini iyi bilerek, evliliğin bir mirasçının tam da ihtiyaç duyduğu şey olacağına

karar verdiler. Pratik ve mantıklı hale getirilmiş, sadece moda göre yaşamaya, nefes almaya, yemeye, gülümsemeye, yürümeye ve giyinmeye alışkın olan zengin kadın, milyonlarını bir unvana ya da iyi bir toplumsal statüye sahip bir erkeğe yatırır. Bu toplum; evli bir kadına daha fazla hareket özgürlüğü sağlar ve evlilikte hayal kırıklığına uğrasa dahi kimi isteklerini yerine getirebilecek bir konumda olacaktır, dolayısıyla artık bir tesellisi vardır. Biliyoruz ki yatak odalarının ve salonların duvarları sağır ve dilsizdir, bu duvarların içindeki küçük bir zevk suç değildir.

Evlilik, işçi sınıfından erkekler ve kadınlar için oldukça farklı şeylerdir. Aşk, üst sınıflarda olduğu kadar nadir değildir ve çoğu zaman hayattaki hayal kırıklıklarına, üzüntülere katlanmaya yardımcı olur ancak burada bile evliliklerin çoğu günlük yaşamın monotonluğunda ve varoluş mücadelesinde kısa sürede yok olur. Burada da işçi, sıkıcı bir ev hayatından bıktığı ve rahat edeceği kendi evine çıkma arzusundan dolayı evlenir. Bu nedenle asıl amacı, iyi yemek ve temizlik yapan; onun mutluluğu ve memnuniyetini gözetecek, ona efendisi, sahibi, koruyucusu ve destekçisiymişçesine hürmet ederek yaşamaya değer veren kadın bulmaktır. Bir diğeri ise evleneceği kadının çalışıp zor günler için birkaç kuruş biriktirmeye yardım edeceğini umar. Birkaç ay süren sözde

mutluluktan sonra, eşinin yakında anne olacağı, çalışamayacağı, masrafların artacağı ve önceleri “nazik” efendisinin kendisine ayırdığı küçük kazanç ile idare etmeyi başarırken, bu kazancın bir aileyi geçindirmek için yeterli olmadığı acı gerçeğinin farkına varır. Çocukluğunu ve kadınlığının bir bölümünü fabrikada geçiren kadın ise gücünün kendisini terk ettiğini hissederek ve iş güvencesi olmayan bir tezgahçı olarak kalmanın korkunçluğunu anlar, bu nedenle iyi bir koca yani ona destek olabilecek, ona iyi bir yuva verebilecek birini aramaya mecbur kalır.

Hem erkek hem de kadın aynı amaçla evlenir. Tek fark erkeğin bireyselliğinden, isminden, bağımsızlığından vazgeçmesinin beklenmemesidir. Oysa kadın, birinin “karısı” olmanın zevki için kendini, bedenini ve ruhunu satmak zorundadır. Bu nedenle eşit şartlarda değildir ve eşitliğin olmadığı yerde uyum da olamaz. Sonuç; ilk birkaç aydan kısa bir süre sonra veya olası her şeyi hesaba katarsak ilk yıldan sonra, iki tarafın da evliliğin bir fiyasko olduğu kanısına varmasıdır.

Koşulları gittikçe kötüleşen kadın çocuk sayısının artmasıyla umutsuz, sefil, hoşnutsuz biri olur ve güçsüzleşir. Güzelliği kısa sürede onu terk eder ve sıkı çalışmaktan, uykusuz gecelerden, yavruları için endişelenmekten, kocasıyla anlaşmazlıklarından ve kavgalardan sonra kısa sürede fiziksel bir enkaza dönüşür.

şür; fakir bir adamla evlendiği anı lanetler. Böylesine sefil ve perişan bir yaşam birbirine karşı sevgiyi ve saygıyı sürdürmeye kesinlikle elverişli değildir. Erkek, sefaletini en azından birkaç arkadaşının eşliğinde unutabilir; kendini siyasete kaptırabilir ya da talihsizliğini bir bardak birayla bastırabilir. Kadın binlerce göreviyle evine zincirlenmiştir; biraz olsun kocası gibi eğlenemez çünkü buna ya imkânı yoktur ya da toplum nezdinde eşinin sahip olduğu haklardan mahrumdur. Evlilik hayatını bütün çıplaklığı ile namus bekçilerinin eleştirel bakışlarının önüne sermek istemediği sürece kadın, bütün kızgınlıklarını ölümüne kadar içinde taşımak zorundadır. Çünkü evlilik kurallarımız merhamet bilmez, eğer bütün suçlamaları göğüsleyebilir ve dünyası daha rezil bir yer olmadan yaşamının geri kalanı için ayakları üzerinde duracak enerjiyi bulabilirse ancak o zaman nefret ettiği adamı kendisine bağlayan zincirlerini kırabilir. Kaçının bunu yapacak cesareti var? Çok azının. Ancak ara sıra, Prenses De Chimay gibi bir kadının gelenekleri yıkıp kalbinin arzusunu takip edecek kadar cesur olması akla gelir. Ancak bu bir istisnadır. Çünkü o kimseye bağımlı olmayan, varlıklı bir kadındır. Yoksul kadın yavrularını düşünmek zorundadır, zengin kız kardeşinden daha şanssızdır ve bu şanssızlığıyla esaret altında kalmaya devam eden kadın, tüm hayatı yalan, aldatma ve ihanet-

ler silsilesi olmasına rağmen saygıdeğer olarak anılır. Toplum tarafından sokakta cazibe ve şefkatini satmak zorunda bırakılan kız kardeşlerine tiksintiyle bakmaya yeltenir. Evli bir kadın ne kadar fakir, ne kadar sefil olursa olsun kendini dışlanmış, nefret edilen ve herkes tarafından hor görülen, fahişe dediği kadından üstün görür. Fahişenin sıcaklığını satın almaktan tereddüt etmeyenler bile, bu kadıncağızları gerekli bir kötülük olarak görür ve bazı iyilik timsali insanlar da şehrin diğer tüm bölgelerini “arındırmak” için bu kötülüğü New York’taki bir bölgeyle sınırlamayı bile önerirler. Ne saçmalık! O zaman reformcular New York’un tüm evli sakinlerinin kovulmalarını talep etsinler çünkü kesinlikle ahlaki açıdan fahişelerden daha üstün değiller. Fahişeler ile evli kadın arasındaki tek fark, birinin hayatı boyunca bir ev ya da unvan karşılığında kendini köle olarak satması, diğerinin de istediği süre boyunca kendini satmasıdır; fahişe sevgisini gösterdiği erkeği seçme hakkına sahipken evli kadının hiçbir hakkı yoktur; efendisinin kucağına oturmalı, bu kucaklaşma ona ne kadar tiksindirici gelirse gelsin emirlerine itaat etmelidir; kendi gücü ve sağlığı pahasına da olsa ona çocuk doğurmak zorundadır; kısacası o, hayatının her gününde, her saatinde kendini pazarlamaktadır. Evli kız kardeşlerimin korkunç, aşağılayıcı ve küçültücü durumuna en kötü türden fuhuştan başka bir isim

bulamıyorum, tek fark birinin legal ötekinin illegal olması.

Sevgi, saygı ve değer vermeye dayanan birkaç istisnai evliliği umursamıyorum; çünkü istisnalar kaideyi bozmaz. Bu berbat sistem ortadan kaldırılıncaya kadar koşulların değiştirilemeyeceğini çok iyi biliyorum ama bu esaretin sadece kadınların ekonomik bağımlılığından değil aynı zamanda cehaleti ve önyargısından kaynaklandığını da biliyorum. Ayrıca onları cehalet, aptallık ve önyargı içinde tutan evlilik kurumlarımız olmasaydı çoğu kız kardeşimin şimdi bile özgürleşebileceğini biliyorum. Bu nedenle evliliği, yalnızca eski biçimi değil aynı zamanda sözde modern evliliği, bir eş ve hizmetçi alma fikrini, bir cinsin diğerini özel mülkiyetinde bulundurma fikrini kınamayı en büyük görevim olarak görüyorum. Kadının bağımsızlığını istiyorum; özsavunma hakkını; kendisi için yaşamasını; kimi isterse sevmesini ya da istediği kadar sevmesini. Her iki cinsiyet için de özgürlük istiyorum; hareket özgürlüğü, özgür aşk, özgür annelik istiyorum.

Bana tüm bunların yalnızca anarşizm ile başarılabileceğini söylemeyin; bu tamamen yanlış. Eğer anarşizm istiyorsak öncelikle özgür kadınlara sahip olmalıyız; en azından ekonomik olarak erkek kardeşleri kadar bağımsız olan kadınlara. Ve özgür kadınlarmız olmadıkça özgür annelere sahip olamayız. Eğer

anneler özgür değilse genç neslin amacımızda, anarşist bir toplumun kurulmasında bize yardım etmesini bekleyemeyiz.

Bir tanrıyı ortadan kaldırırken ilahlaştırdığımız birçok kişiyi yaratan siz özgür düşünürler ve liberaller, çocuklarını hala kiliseye gönderen siz radikaller ve sosyalistler, günümüzün ahlak anlayışına taviz veren herkes; hepinize diyorum ki evliliğe tutunup onu sürdürmenize neden olan şey cesaret eksikliğinizdir ve teoride onun saçmalığını kabul ederken pratikte kamuoyuna meydan okuyacak ve kendi hayatınızı yaşayacak enerjinizin olmamasıdır. Kurguladığınız toplumda cinsiyetler arasındaki eşitlikten dem vuruyorsunuz ancak kadının şimdi acı çekmesinin gerekli bir kötülük olduğunu düşünüyorsunuz. Kadınların daha aşağı ve zayıf olduğunu söylüyorsunuz, onların güçlenmelerine yardımcı olmak yerine onları aşağılanmış bir konumda tutmaya yardımcı oluyorsunuz. Bizim için eşitlik talep ediyorsunuz ama ayrıcalığı seviyorsunuz ve fırsat bulduğunuz her yerde tadını çıkarıyorsunuz.

Eğer genç neslin sağlıklı, güçlü ve özgür erkek ve kadınlar olarak yetişmesini istiyorsak yüzyılların laneti ve kıskançlığın, intiharın, suçun sebebi olan evlilik mutlaka ortadan kaldırılmalıdır.

Anarşist Kütüphane

Emma Goldman

Evlilik

18.07.1897

24.04.2021 tarihinde <https://meydan1.org/2021/04/19/evlilik-emma-goldman/> 'den alındı.

Çeviri: Atakan Soylu, Burcu Ayyıldız, Doğukan Taşdan (Meydan Gazetesi)

İngilizce Aslı: Marriage - Emma Goldman

Metnin yayımlandığı kaynak: Newspaper The Firebrand (Portland, Or.) 1895-1897

Basım Arşivi: Goldman's first published writing on the subject of marriage - Jewish Women's Archive

Meydan Gazetesi'nin Çeviriye Notu: *Emma Goldman'ın ilk kez "Firebrand" gazetesinin 18 Temmuz 1897 tarihli sayısında ortaya çıkmış olan evlilik üzerine yayımladığı ilk yazının çevirisini sizlerle paylaşıyoruz.*

tr.anarchistlibraries.net